

Laidiens: 06.06.2017., Nr. 112

Oficiālās publikācijas Nr.: 2017/112.1

Ministru kabineta noteikumi Nr. 290

Rīgā 2017. gada 30. maijā (prot. Nr. 28 46. §)

Vidēja un ilgtermiņa eksporta kredīta garantiju izsniegšanas noteikumi saimnieciskās darbības veicējiem

*Izdoti saskaņā ar Attīstības finanšu institūcijas likuma
12. panta ceturto daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka vidēja un ilgtermiņa eksporta kredīta garantiju (turpmāk – eksporta kredīta garantijas) izsniegšanas nosacījumus komersantiem un lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām komercdarbību un lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību darbību regulējošo normatīvo aktu izpratnē (turpmāk – saimnieciskās darbības veicēji), Eiropas Savienības eksporta kredītu garantētāju savstarpējās saistības un paziņošanas procedūras Eiropas Komisijai un citiem Eiropas Savienības dalībvalstu eksporta kredītu garantētājiem.

2. Noteikumos lietotie termini:

2.1. apakšuzņēmuma līgums – galvenā līgumslēdzēja un apakšuzņēmēja noslēgts līgums par noteiktas eksporta līguma daļas izpildes nodošanu apakšuzņēmējam;

2.2. apakšuzņēmējs – saimnieciskās darbības veicējs, kurš ir apņēmis nodrošināt noteiktas eksporta līguma daļas izpildi;

2.3. Eiropas Savienības eksporta kredītu garantētājs – Eiropas Savienības dalībvalstu finanšu institūcija, kas sniedz eksporta kredītu apdrošināšanas vai garantēšanas pakalpojumus;

2.4. eksporta kredīta garantija – garantija, kas sedz garantijas saņēmējam radušos zaudējumus, ja pircējs nav veicis samaksu par preci vai pakalpojumu saskaņā ar noslēgto eksporta līgumu;

2.5. eksporta kredīts:

2.5.1. kredīts, ko eksportētājs piešķir pircējam, piegādājot preces vai sniedzot pakalpojumus, par kuriem pircējs veic maksājumus eksportētājam atbilstoši eksporta līguma noteikumiem. Šā kredīta riska periods, ieskaitot ražošanas periodu, pārsniedz divus gadus, bet nepārsniedz Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulas (ES) Nr. 1233/2011 par dažu pamatnostādņu piemērošanu oficiāli atbalstītu eksporta kredītu jomā un ar ko atceļ Padomes Lēmumus 2001/76/EK un 2001/77/EK (turpmāk – Regula Nr. 1233/2011), II pielikumā norādīto termiņu;

- 2.5.2. kredītiestādes vai citas finanšu institūcijas piešķirts kredīts pircējam par maksājumu veikšanu eksportētājam atbilstoši eksporta līguma noteikumiem. Šā kredīta atmaksas periods pārsniedz divus gadus, bet nepārsniedz Regulas Nr. 1233/2011 II pielikumā norādīto termiņu;
- 2.6. eksporta līgums – eksportētāja un pircēja starpā noslēgts līgums, saskaņā ar kuru eksportētājam ir pienākums piegādāt precī vai sniegt pakalpojumu un pircējam ir pienākums veikt samaksu par to;
- 2.7. eksportētājs – saimnieciskās darbības veicējs, kurš izgatavo un piegādā precī vai sniedz pakalpojumu saskaņā ar noslēgto eksporta līgumu;
- 2.8. eksports – preces piegāde vai pakalpojuma sniegšana atbilstoši eksporta līgumam;
- 2.9. galvenais līgumslēdzējs – saimnieciskās darbības veicējs, kurš ir apņēmis nodrošināt eksporta līguma izpildi un piegādāt preces vai pakalpojumus;
- 2.10. garantētājs – akciju sabiedrība "Attīstības finanšu institūcija Altum";
- 2.11. garantijas saņēmējs – šo noteikumu 2.5.1. apakšpunktā minētajā gadījumā – eksportētājs, šo noteikumu 2.5.2. apakšpunktā minētajā gadījumā – kredītiestāde vai cita finanšu institūcija;
- 2.12. garantijas līgums – garantētāja un garantijas saņēmēja noslēgts līgums par eksporta kredīta garantiju;
- 2.13. kopgarantija – garantija, kas sedz garantijas saņēmējam radušos zaudējumus par eksporta kredīta eksportētāja daļu;
- 2.14. pārgarantija – garantija, kas sedz cita eksporta kredīta garantijas, apdrošināšanas sniedzēja sniegtas eksporta kredīta garantijas vai apdrošināšanas zaudējumu daļu apmērā, kādā garantētājs un cits eksporta kredīta garantijas vai apdrošināšanas sniedzējs ir vienojušies uz savstarpēju līgumu pamata;
- 2.15. pircējs – ārvalstī reģistrēts saimnieciskās darbības veicējs, kas atbilstoši eksporta līgumam ir apņēmis samaksāt par piegādāto precī vai saņemto pakalpojumu;
- 2.16. prece – Latvijas Republikā izgatavota prece, tās izgatavošanas būtiska daļa vai tās izgatavošanas tiesības;
- 2.17. pakalpojums – pakalpojums, ko sniedz eksportētājs, kura primārā saimnieciskās darbības vieta ir Latvijas Republikā un kurš pakalpojuma sniegšanai izmanto savus vai cita Latvijā noteiktā kārtībā reģistrēta saimnieciskās darbības veicēja aktīvus vai darbaspēku;
- 2.18. prasības nogaidīšanas periods – termiņš, kas sākas, kad garantijas saņēmējs ir paziņojis garantētājam par:
- 2.18.1. līguma saistību neizpildi preces ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas gadījumā;
- 2.18.2. maksājumu kavējumu par piegādātajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem.
3. Garantiju izsniegšanai un garantētāja pārvaldības izmaksu segšanai izmanto Eiropas Reģionālās attīstības fonda 2007.–2013. gada plānošanas perioda 2.2.1.4.1. apakšaktivitātes "Atbalsts aizdevumu veidā komersantu konkurētspējas uzlabošanai" ietvaros atmaksāto publisko finansējumu 5 000 000 *euro* apmērā, kas noteikts atbilstoši programmas novērtējumam, kurš izstrādāts saskaņā ar Attīstības finanšu institūcijas likumu. Garantētāja pārvaldības izmaksas nosaka atbilstoši garantētāja vadības izmaksu aprēķināšanas metodikai.
4. Eksporta kredīta garantiju izsniegšanas kārtību, garantiju prēmijas likmes apmēru un tās piemērošanas kārtību, garantiju periodu, garantiju segto zaudējumu samazināšanas pasākumus un šo zaudējumu atlīdzības apmēra aprēķināšanas un izmaksāšanas kārtību, kā arī parāda atgūšanas darbības nosaka līgumos, kas noslēgti starp

garantētāju un garantijas saņēmēju vai citu finanšu institūciju, ar kuru noslēgts kopgarantijas vai pārgarantijas līgums.

5. Garantētājs eksporta kredīta garantiju izsniegšanā ievēro Regulas Nr. 1233/2011 nosacījumus.

II. Garantijas segtie riski

6. Garantija paredz atlīdzības izmaksāšanu par zaudējumiem (vai to daļu), kas ir radušies, jo iestāties kāds no šādiem riskiem:

6.1. ražošanas perioda risks, kas iestājas, pircējam atsaucot preces pasūtīšanu pēc ražošanas uzsākšanas, bet pirms preces piegādes vai atsaucot pakalpojumu pēc sagatavošanas uzsākšanas, bet pirms pakalpojuma sniegšanas, ja tam pamatā ir kāds no šo noteikumu 7. vai 8. punktā minētajiem riskiem, kas garantijas saņēmējam radījis zaudējumus, un šādu saistību neizpilde no pircēja puses ilgst vismaz 180 dienas;

6.2. eksporta kredīta risks, kas iestājas, pircējam neveicot maksājumu par tam piegādāto precī vai sniegto pakalpojumu, ja tam pamatā ir kāds no šo noteikumu 7. vai 8. punktā minētajiem riskiem, kas garantijas saņēmējam radījis zaudējumus, un maksājuma kavējums ilgst vismaz 90 dienas.

7. Komerčiālais risks ir:

7.1. eksporta līguma pārkāpšana no pircēja puses, ja pircējs patvaļīgi pieņem lēmumu pārtraukt vai izbeigt eksporta līgumu bez tiesiska iemesla;

7.2. pircēja atteikums, ja tam nav tiesiska pamata, pieņemt atbilstoši eksporta līguma noteikumiem piegādātu precī vai sniegtu pakalpojumu pēc preces piegādes vai pakalpojuma sniegšanas;

7.3. pircēja vai tā galvotāja maksātnespēja;

7.4. saistību neizpilde, ja pircējs un galvotājs neveic to parādu samaksu, kas izriet no eksporta līguma.

8. Politiskais risks ir:

8.1. jebkurš ārvalstu valdības pasākums vai lēmums, kas liedz izpildīt eksporta līgumu;

8.2. dažu vai visu maksājumu pārtraukšana vai to izpildes atlikšana (moratorijs), ko nosaka pircēja valsts vai citas valsts valdība, ar kuras starpniecību atbilstoši eksporta līgumam būtu jāveic maksājums;

8.3. politiskie notikumi, ekonomiskās grūtības, administratīvie pasākumi, kas aizkavē eksporta līgumā paredzēto maksājumu veikšanu;

8.4. pircēja vai tā galvotāja valstī spēkā stājušās tiesību normas, kas pircēja vai tā galvotāja veiktos maksājumus vietējā valūtā pasludina par spēkā esoša parāda dzēšanu, lai gan valūtas maiņas kursa svārstību dēļ šādi maksājumi, tos konvertējot eksporta līgumā noteiktajā valūtā, līdzekļu pārskaitīšanas dienā vairs nesedz parāda summu;

8.5. jebkurš garantētāja vai garantijas saņēmēja valsts valdības pasākums vai lēmums (tai skaitā pasākumi un lēmumi par tirdzniecību ar eksportētāja valsti), kas pircējam vai galvotājam liedz vai padara neiespējamu norēķinu veikšanu;

8.6. ārpus garantētāja valsts radušies nepārvaramas varas apstākļi – karš, pilsoņu karš, revolūcija, sacelšanās, pilsoņu nemieri – un šo apstākļu dēļ radītie zaudējumi.

9. Eksporta kredīta garantiju nepiešķir saimnieciskās darbības veicējiem, kuriem:

9.1. ar tiesas spriedumu ir pasludināts maksātnespējas process, tiek īstenots tiesiskās aizsardzības process, ar tiesas lēmumu tiek īstenots ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process, ir uzsākta bankrota procedūra, piemērota sanācija vai mierizlīgums;

9.2. saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu (nodevu) parādnieku datubāzē pieejamo informāciju ir nodokļu vai nodevu parādi, tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu parādi, kas kopsummā pārsniedz 150 *euro*.

III. Garantijas limiti un garantijas prēmijas noteikšana

10. Eksporta kredīta garantija sedz līdz 95 % no ražošanas perioda riska vai eksporta kredīta riska zaudējumiem, ja tie rodas, iestājoties kādam no šo noteikumu 7. punktā minētajiem riskiem, un līdz 100 % no eksporta kredīta riska vai ražošanas perioda riska zaudējumiem, ja tie rodas, iestājoties kādam no šo noteikumu 8. punktā minētajiem riskiem, bet ne vairāk par noteikto eksporta kredīta garantijas apmēru.

11. Eksporta kredīta garantijas apmērs viena saimnieciskās darbības veicēja eksporta kredīta darījumiem ar vienu pircēju nepārsniedz 5 000 000 *euro* vai tā ekvivalentu citā valūtā pēc Eiropas Centrālās bankas noteiktā valūtas kursa garantijas izsniegšanas dienā.

12. Garantētāja pienākums ir nodrošināt, ka izsniegtā garantijas prēmija, kas maksājama par eksporta kredīta garantiju:

12.1. atbilst segtajam riskam, tai skaitā katras valsts riska pakāpei un parādnieka kredīspējai;

12.2. atbilst izsniegtās garantijas apmēram, zaudējumu atlīdzības procentam, garantijas noteikumiem un citiem kredītrisku ietekmējošiem faktoriem, kas kalpo kā pircēja nodrošināta garantija vai cits darījuma ietvaros noteikts maksājumu saistību pastiprinājums;

12.3. ir pietiekama, lai segtu garantijas izsniegšanas izdevumus un garantētāja ilgtermiņa darbības izdevumus, kas saistīti ar iespējamo zaudējumu un ar garantijas līgumu saistīto izmaksu segšanu.

IV. Zaudējumu atlīdzības izmaksa un iemesli izmaksas atteikšanai

13. Garantijas ņēmējam ir tiesības saņemt zaudējumu atlīdzību ne agrāk kā pēc prasības nogaidīšanas perioda beigām. Prasības nogaidīšanas perioda ilgums ir noteikts garantijas līgumā. Prasības nogaidīšanas periods netiek piemērots, ja pircēja saistību neizpildi izraisījis šo noteikumu 7.3. apakšpunktā minētais risks vai ja pieņemts divpusējs starpvaldību nolīgums par parādu pārstrukturēšanu.

14. Pēc prasības nogaidīšanas perioda beigām garantētājs garantijas līgumā paredzēto atlīdzību izmaksā 30 dienu laikā pēc tam, kad saņemti visi pieprasītie dokumenti un informācija, kas apliecina zaudējumu atlīdzības izmaksas pamatotību.

15. Garantētājam ir tiesības atteikt zaudējumu atlīdzību atbilstoši garantijas līguma nosacījumiem, tostarp šādu iemeslu dēļ:

15.1. garantijas ņēmēja vai tā pilnvarotas personas darbība vai bezdarbība ir sekmējusi zaudējumu rašanos;

15.2. eksporta līgumā vai jebkurā ar to saistītā darījuma aktā ir noteikts garantijas ņēmēja tiesību ierobežojums pircēja parāda atgūšanai;